

เรื่อง การขับเคลื่อนและส่งเสริมคุณธรรม ภายใต้งานสมัชชาคุณธรรมแห่งชาติ ครั้งที่ 14

ชื่อ-นามสกุล นางสาวศิรดา เล็กอุทัย

หน่วยงาน กลุ่มสนับสนุนวิชาการ การวิจัยและนวัตกรรม

Job	Critical Success	Practices	Key knowledges
การขับเคลื่อนและส่งเสริมคุณธรรม โดยมีเป้าหมายเพื่อนำ "ความดี" จากแนวคิดไปสู่การปฏิบัติที่เป็นรูปธรรมในทุกระดับ ได้แก่ ครอบครัว ชุมชน องค์กร และสังคม บทบาทและกิจกรรมเฉพาะ ประกอบด้วย: 1. การสร้างแรงบันดาลใจ: กระตุ้นให้เกิดความปรารถนาที่จะทำความดี 2. การส่งต่อความดีและสร้างการเปลี่ยนแปลง: ส่งต่อคุณค่าที่ดีและนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงที่เป็นบวก 3. การยกระดับและขับเคลื่อนความดีสู่การปฏิบัติ: ทำให้ความดีเป็นสิ่งที่จับต้องได้และนำไปใช้จริงในชีวิตประจำวัน 4. การสร้างและขับเคลื่อนสังคมคุณธรรม: สร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการมีคุณธรรม 5. การเสริมสร้างระบบนิเวศคุณธรรม: ส่งเสริมสภาพแวดล้อมที่สนับสนุนคุณธรรมตั้งแต่	1. การมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน: ความร่วมมือจากทุกฝ่าย เช่น ภาคเครือข่าย 6 ภาคส่วน และ 45 หน่วยงาน เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการสร้างสังคมคุณธรรม 2. ครอบครัวที่เป็นรากฐานสำคัญ: ครอบครัวคือพื้นที่แรกและสำคัญที่สุดในการปลูกฝังความดีงาม 3. ความรักบริสุทธิ์: ความรักที่ปราศจากเงื่อนไขหรือข้อแม้เป็นหัวใจสำคัญของครอบครัวที่เข้มแข็ง 4. ความเข้าใจและเห็นอกเห็นใจ: การทำความเข้าใจวิถีชีวิตของเด็กและเยาวชน การรับฟังด้วยหัวใจ และความเข้าใจซึ่งกันและกันภายในครอบครัวเป็นสิ่งสำคัญ 5. ความอดทนและความมุ่งมั่น: การทำงานอย่างต่อเนื่องและไม่ย่อท้อ แม้ความดีอาจต้องใช้เวลาในการเบ่งบาน 6. ภาวะผู้นำ: ผู้นำที่ดีนำไปสู่ผู้ตามที่ดี โดยเฉพาะผู้นำท้องถิ่นและพี่เลี้ยงแกนนำที่เข้มแข็ง 7. เป้าหมายที่ชัดเจนและความเชื่อมั่น: การมีวิสัยทัศน์ที่ชัดเจนและเชื่อมั่นในคุณค่าของสิ่งดีที่กำลังทำ 8. ระบบสนับสนุน: การมีครอบครัว เพื่อน และผู้ใหญ่ที่	1. การจัดงานและสมัชชาต่างๆ: จัดงานสมัชชาคุณธรรมแห่งชาติอย่างต่อเนื่องเพื่อระดมความคิดเห็น ส่งเสริมคุณค่า และสร้างความร่วมมือ เช่น การจัดงานครั้งที่ 14 มี 7 โซน กิจกรรม มากกว่า 126 บูธ และเวทีเสวนา 2. การพัฒนาและใช้ดัชนีคุณธรรมและเครื่องมือ: 1) ดัชนีชี้วัดพฤติกรรมคุณธรรม (Morality Behavior Index – MBI): วัดคุณธรรมในฐานะ "วิถีชีวิต" โดยอิงจากเสียงของประชาชนโดยไม่ระบุตัวตน และนำไปใช้ประโยชน์ในระดับพื้นที่และประเทศ 2) ทุนชีวิต (Life Asset): วัดความรู้สึกที่ดีและจิตสำนึกที่มีต่อครอบครัว ชุมชน และองค์กร เพื่อบ่งชี้ความง่ายหรือยากในการแก้ไขปัญหาสังคม 3) โมเดล "ทำเองก็ได้": ส่งเสริมให้เด็กมีความรู้สึกมีตัวตน เป็นคนสำคัญ และมีความสามารถในการกระทำคุณธรรม 3. ระบบพี่เลี้ยงในชุมชน:	1. นิยามคุณธรรม: คุณธรรมถูกมองว่าเป็น "พฤติกรรมที่อยู่ในวิถีชีวิต" ที่สะท้อนจากเสียงของประชาชนเอง ไม่ใช่นามธรรม เป็นสิ่งที่จับต้องได้ วัดได้ และสร้างคุณค่าได้จริง 2. คุณธรรม 5 ประการ: แนวทางหลักที่ใช้ในการส่งเสริมคุณธรรม ได้แก่ พอเพียง วินัย สุจริต จิตอาสา และกตัญญู 1) จิตสาธารณะ: ครอบคลุมจิตอาสา สำนึกสาธารณะ และความเสียสละ 2) วินัยและความรับผิดชอบ: รวมถึงความรับผิดชอบต่อตนเอง และการยอมรับผลการกระทำ 3) กตัญญู: คือการคิดบวก ทำดี และไม่มีที่สิ้นสุด รวมถึงความกตัญญูต่อบุคคล สังคม ประเทศชาติ และศาสนา 3. สถานการณ์คุณธรรมของสังคมไทย (ปี 2568): 1) ภาพรวม: ดัชนีคุณธรรมโดยรวมลดลงอยู่ที่ 4.36 (จาก 5 คะแนน) โดยส่วนใหญ่อยู่ในระดับ "พอใช้" (สีส้ม) หรือ "น้อย" (สีแดง) ไม่มี "ดีมาก" (สีเขียว) หรือ "ปรับปรุง" (สีม่วง) 2) ปัญหาหลัก: "พอเพียง" และ "ซื่อสัตย์สุจริต" เป็น

Job	Critical Success	Practices	Key knowledges
ระดับบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กร เครือข่าย และพื้นที่ 6. การสร้างและสนับสนุนความเข้มแข็งของครอบครัว: ทำให้ครอบครัวเป็นรากฐานที่มั่นคงของสังคม 7. การเป็นสะพานเชื่อมโยง: เชื่อมโยงประชาชนและเครือข่ายภาคีกับหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง 9. การทำหน้าที่เป็นโค้ชและพี่เลี้ยงในชุมชน: พัฒนาแกนนำในท้องถิ่นให้มี ความสามารถในการนำและดูแล 10. การเป็นปากเสียงในการบอกละแฉ: เผยแพร่เรื่องราวและคุณค่าที่ดีสู่สาธารณะ 11. การสร้างพื้นที่ให้คนดีและความดี: ทำให้คนดีและคุณงามความดีได้รับการยอมรับและมีบทบาทในสังคม	คอยให้กำลังใจและสนับสนุนอย่างอบอุ่น 9. ข้อมูลและเครื่องมือ: การใช้ดัชนีคุณธรรม (Morality Behavior Index) และทุนชีวิต (Life Asset) ในการประเมินสถานการณ์และวางแผน 10. การทำงานที่เป็นระบบ: การจัดการและดำเนินการโครงการอย่างเป็นระเบียบและมีประสิทธิภาพ 11. ความยั่งยืน: การออกแบบโครงการที่สร้างผลกระทบระยะยาว ไม่ใช่แค่โครงการที่พึ่งพางบประมาณหรือบุคคลเพียงบางคน 12. การเสริมสร้างศักยภาพของคนในท้องถิ่น: การส่งเสริมให้ชาวบ้านสามารถจัดการชุมชนและแก้ปัญหาด้วยตนเอง 13. การเป็นแบบอย่างที่ดี: ผู้นำและผู้ปกครองควรเป็นแบบอย่างในการประพฤติที่ดี 14. ไม่ย่อท้อต่อคำวิจารณ์: มุ่งมั่นทำความดีต่อไปแม้จะเผชิญกับการวิพากษ์วิจารณ์	1) การพัฒนาแกนนำท้องถิ่น: ฝึกอบรมบุคคลในชุมชน (เช่น อสม., ผู้ใหญ่บ้าน) ที่ชาวบ้านเชื่อถือให้เป็นพี่เลี้ยง 2) แนวทางการโค้ช: ให้การโค้ชแก่แกนนำเพื่อป้องกันภาวะหมดไฟและเพิ่มพูนทักษะ 3) กระบวนการทำงาน: เริ่มจากการสำรวจแผนที่สังคมและทุนมนุษย์ ใช้ทุนชีวิตเพื่อระบุดูอ่อนในชุมชน แล้วพัฒนาแกนนำให้สามารถเฝ้าระวังและจัดการทรัพยากรชุมชนได้ด้วยตนเอง (เช่น เปลี่ยนร้านก๋วยเตี๋ยวเป็นห้องสมุดเคลื่อนที่) 4) ระบบส่งต่อ: พี่เลี้ยงมีความสามารถในการส่งต่อปัญหาสลับซับซ้อนไปยังภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง 4. กิจกรรมที่เน้นครอบครัว: 1) โครงการ "ครอบครัวพลังบวก": เป็นโครงการที่ครอบคลุมเพื่อสร้างความเข้มแข็งให้ครอบครัว เน้นการสนับสนุน ความรัก ความสุข และการสื่อสาร 2) การส่งเสริม "รักบริสุทธิ์": สนับสนุนความรักที่จริงใจ ซื่อสัตย์ ไว้วางใจ เมตตา ให้อภัย และเสียสละ 3) การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ:	ปัญหาหนักและอยู่ในระดับสีแดงทั่วประเทศ 3) จำแนกตามช่วงอายุ: (1) เด็กและเยาวชน (13-25 ปี): มีปัญหาเรื่อง "พอเพียง" และ "ซื่อสัตย์สุจริต" (สีแดง) (2) วัยทำงาน (25-40 ปี): มีปัญหาเรื่อง "วินัยและความรับผิดชอบ" (สีแดงต่อเนื่อง 4 ปี) และ "ซื่อสัตย์สุจริต" (3) ผู้มีประสบการณ์ (40 ปีขึ้นไป): มีปัญหาเรื่อง "พอเพียง" โดยมีบางตัวชี้วัดที่อยู่ในระดับ "ปรับปรุง" (สีม่วง) 4. การคาดการณ์: แม้ดัชนีคุณธรรมจะลดลง แต่สถานการณ์ "ทุนชีวิต" (Life Asset) ที่ยังดีอยู่ (ส่วนใหญ่สีเขียวหรือเหลือง) บ่งชี้ว่าสังคมไทย "ซ่อมง่าย" เพราะจิตสำนึกที่ดีของคนไทยยังคงอยู่ 5. นิยามและประเภทของครอบครัว: 1) นิยามที่กว้างขึ้น: ไม่ได้จำกัดแค่พ่อ แม่ ลูก แต่รวมถึงครอบครัวเลี้ยงเดี่ยว (ซูเปอร์มัม, ซูเปอร์แด๊ด) ครอบครัวที่ปู่ย่าตายายเลี้ยงหลาน คู่สูงอายุที่อยู่ด้วยกัน และคู่สมรสเพศเดียวกัน 2) หลักการ: หมายถึงบุคคลที่อยู่ร่วมกัน พึ่งพาอาศัยกัน และสังคมรับรู้ว่าเป็นครอบครัว

Job	Critical Success	Practices	Key knowledges
		ฟังด้วยหัวใจ: โดยเฉพาะอย่างยิ่งการฟังเด็ก (1) เป็นเหมือนเพื่อน: เพื่อส่งเสริมการเปิดใจ สื่อสารกับลูกหลาน (2) "ขอโทษ", "ขอบคุณ", "ชม": คำพูดสำคัญที่สร้างปฏิสัมพันธ์เชิงบวก (3) "ปลอบก่อน สอนทีหลัง ชม": เทคนิคการปรับพฤติกรรมเด็ก (4) ส่งเสริมการคิดเอง: ให้เด็กมีโอกาสคิดและตัดสินใจด้วยตนเอง (5) เป็นแบบอย่างที่ดี: พ่อแม่แสดงพฤติกรรมที่พึงประสงค์ 5. การผลักดันนโยบายและความร่วมมือ: 1) การยื่นข้อเสนอเชิงนโยบาย: เสนอต่อรัฐบาล และคณะกรรมการส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ (1) ความร่วมมือระหว่างหน่วยงาน: โดยเฉพาะกับกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (พม.) และกรมต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง (2) การสร้างภาคีเครือข่ายหลากหลาย: ร่วมมือกับภาคีภาครัฐ ภาคเอกชน องค์กรศาสนา สื่อมวลชน การศึกษา เยาวชน และภาคประชาสังคม	3) ครอบครัวยุคใหม่เป็น "พื้นที่ปลอดภัย": สำหรับการปรึกษาปัญหาและให้การสนับสนุน 4) EF (Executive Functions): ทักษะสมองส่วนหน้าที่มีบทบาทสำคัญในการกำกับความคิด อารมณ์ และพฤติกรรมเพื่อบรรลุเป้าหมาย เด็กที่มี EF ดีมักมีคุณธรรม แต่ต้องได้รับการปลูกฝังเพิ่มเติม การที่พ่อแม่คิดแทนลูกจะขัดขวางการพัฒนา EF ของเด็ก 6. ฮอร์โมนแห่งความรัก (Oxytocin): ฮอร์โมนที่หลั่งออกมาเมื่อได้รับความรักและความใกล้ชิดบริสุทธิ์ ส่งผลต่อการสร้างเด็กที่เข้มแข็ง 7. อัตราผลตอบแทนทางสังคมจากการลงทุน (Social Return on Investment - SROI): การวัดมูลค่าทางสังคมที่สร้างขึ้นจากการลงทุน เช่น ทุก 1 บาทที่ลงทุนในงานสมัชชาคุณธรรม สร้างผลตอบแทน 15 เท่า และในตลาดนัด 75 เท่า 8. การพัฒนาภาวะผู้นำในชุมชน: การแบ่งกลุ่มคนออกเป็น "พร้อมดำเนินการ" (23%) "รอดู" (60%) และ "ไม่เข้าร่วม" เพื่อใช้แนวทางการพัฒนาที่เหมาะสมกับแต่ละกลุ่ม

Job	Critical Success	Practices	Key knowledges
		(3) การจัดตั้งศูนย์ประสานงาน: เพื่อเชื่อมโยงเครือข่ายในระดับจังหวัด (4) การสนับสนุนงบประมาณและทรัพยากร: จัดหางบประมาณและทรัพยากรสำหรับกิจกรรมท้องถิ่น (5) กรอบกฎหมาย: สนับสนุนการแก้ไขกฎหมายเพื่อส่งเสริมสวัสดิภาพครอบครัวและการปกป้องคุ้มครอง 6. การวางแผนชุมชน: 1) แผนชีวิต: การวางแผนเป้าหมายส่วนบุคคล 2) แผนหมู่บ้าน: รวบรวมแผนชีวิตของแต่ละคนเพื่อวางแผนพัฒนาระดับหมู่บ้าน 3) แผนกฎชุมชน: นำแผนหมู่บ้านมารวมและกำหนดเป็นแผนแม่บทชุมชน 4) ปฏิทินวิถีชีวิตชุมชน: กำหนดตารางการประชุมและกิจกรรมร่วมกันอย่างสม่ำเสมอ 5) สถาผู้นำ: จัดตั้งสภาผู้นำเพื่อการตัดสินใจและแก้ไขปัญหา 6) ความสุขเป็นเป้าหมาย: เปลี่ยนเป้าหมายการพัฒนาจากการเน้นรายได้สู่การเน้นความสุขของทุกคน	

Job	Critical Success	Practices	Key knowledges
		7) การสร้างการเรียนรู้: ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต ในชุมชน	